

نقش هوش فرهنگی در پیش‌بینی نیازهای اساسی روان‌شناختی افراد شرکت‌کننده در نزاع دسته‌جمعی در شهر اردبیل

زهرا حاجی‌زاده

کارشناس ارشد روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اردبیل، اردبیل، ایران.

سمیه تکلوی

استادیار گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اردبیل، اردبیل، ایران (نویسنده مسئول).

staklavi@gmail.com

علی جعفری

استادیار گروه علوم ارتباطات اجتماعی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اردبیل، اردبیل، ایران.

چکیده

مقدمه و هدف پژوهش: هدف پژوهش حاضر بررسی نقش هوش فرهنگی در پیش‌بینی نیازهای اساسی روان‌شناختی افراد شرکت‌کننده در نزاع دسته‌جمعی شهر اردبیل است.

روش پژوهش: روش تحقیق توصیفی همبستگی بود. جامعه آماری شامل تمامی افراد شرکت‌کننده در نزاع و درگیری گروهی بود که در سال ۱۳۹۶ به کلانتری‌های شهر اردبیل مراجعه کرده بودند. تعداد نمونه ۱۲۳ نفر بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای از بین ۸ کلانتری انتخاب شدند.

یافته‌ها: نتایج تحلیل نشان داد که از بین مولفه‌های هوش فرهنگی، راهبرد فراشناخت ($B=0/33$) توانایی پیش‌بینی نیاز اساسی شایستگی و دانش شناخت ($B=0/26$) توانایی پیش‌بینی نیاز ارتباط را دارند.

نتیجه‌گیری: به طور کلی نتایج تحقیق نشان داد نیازهای اساسی شایستگی و ارتباط از طریق هوش فرهنگی افراد درگیر در نزاع، قابل پیش‌بینی هستند. لذا پیشنهاد می‌گردد در جهت ارتقاء سطح آن کلاس‌های آموزشی در دوره‌های مجازات افراد شرکت‌کننده در نزاع و درگیری گروهی برگزار شود.

واژگان کلیدی: هوش فرهنگی، خودمختاری، شایستگی، ارتباط، نزاع دسته‌جمعی.

مقدمه

هر عامل در جهت تاثیرگذرای بر نیازهای اساسی این افراد می‌تواند بسیار مفید باشد از طرفی نیز با توجه به آمارهای نگران‌کننده می‌توان به اهمیت و ضرورت برخورد با این مشکل اجتماعی پی برد و از آنجایی که شناسایی عوامل روانی این مساله در بین پژوهشگران کم‌رنگ بوده است مطالعه این مورد نیز می‌تواند از درجه اهمیت برخوردار باشد.

نزاع و درگیری در جامعه از آن دسته آسیب‌هایی است که با ایجاد اخلال در روابط اجتماعی، فضایی آکنده از بغض، کینه و دشمنی را در میان افراد به وجود می‌آورد. این پدیده در کشور ما که دارای بافت جمعیتی چند قومیتی می‌باشد به عنوان پدیده‌های مسئله ساز ظاهر می‌شود (حسین‌زاده و همکاران، ۱۳۹۰). مساله نیازهای روانی^۱ و تامین آن در زندگی انسان بسیار ضروری بوده و در پس این مساله نظریه‌پردازان و روانشناسان مطرحی در سطح جهان سخن گفته‌اند حتی در نگاه روانشناختی به انسان و سبک و سیاقی که او برای زندگی خویش برمی‌گزیند، نیازهای محوری انکارناپذیر دارند و نیازها چه فیزیولوژیک و چه روانشناختی از خاستگاه‌های رفتار و حرکت به حساب می‌آیند (دسی و رایان^۲، ۲۰۱۱). از دیدگاه دسی و رایان^۳ (۲۰۰۰) نیازهای اساسی شامل نیازهای سه گانه خود پیروی، شایستگی و تعلق (پیوستگی) می‌باشد (بشارت، هوشمند، رضازاده و غلام‌علی لوسانی، ۱۳۹۴).

یکی از گروه‌هایی که بر سر مهار نیازهای روانی دست به گریبان هستند، افراد خشن و غیرقابل کنترل هستند که روحیه ستیزه‌جو و پرخاشگر داشته و آتش نزاع‌های جمعی را شعله‌ور می‌کنند. این افراد در جامعه مسبب انواع تضادها و خشونت‌ها می‌باشند. خشونت و تضادی که توسط این افراد دامن زده می‌شود در جامعه به اشکال گوناگون و به عنوان یک مسئله اجتماعی، سابقه‌ای طولانی به خود پیدا کرده

آمار نزاع‌ها در کل کشور طی ۶ سال با رشدی برابر ۸۰ درصد برخوردار بوده است و این موضوع می‌تواند بحرانی و قابل تأمل ارزیابی شود. براساس آمارهای موجود در سازمان پزشکی قانونی کشور به طور معمول آمار مراجعان نزاع در فصل تابستان بیش از سایر فصل‌های سال است، به نحوی که در سه سال اخیر همواره تیر ماه بیشترین آمار نزاع را داشته است. آمار مراجعان نزاع در تیر ماه سال ۱۳۹۰، ۶۳ هزار و ۳۰۸ نفر، در سال ۱۳۹۱، ۶۳ هزار و ۵۴۸ و در سال ۱۳۹۲، ۶۵ هزار و ۱۶۸ نفر بوده است. استان اردبیل در بین شهرهای آذری زبان از جمله شهرهایی است که متأسفانه در طول سال‌های متمادی آمار قابل توجهی از نزاع و درگیری گروهی را به خود اختصاص داده است به طوری که در ده ماهه‌ی نخست سال ۱۳۹۴ نزدیک به ۵۱۱ هزار نفر به دلیل جراحت در نزاع به پزشکی قانونی مراجعه کردند که در مقایسه با سال‌های قبلی افزایش یک درصدی را نشان می‌دهد. با بررسی بیشترین آمار متوجه خواهیم شد روزانه بیش از ۱۶۷۰ فقره نزاع منجر به جراحت در کشور رخ می‌دهد که زنگ خطر در این باره به صدا درآمده است براساس آمار پزشکی قانونی، ۱۵۷ هزار نفر از مجروحان زن و ۳۵۳ هزار نفر دیگر مرد هستند. استان تهران نیز هم‌چنان رکورددار بیشترین آمار نزاع و درگیری در کشور است (غمخوار، ۱۳۹۴).

هم‌چنین براساس آمار ارائه شده از نیروی انتظامی استان اردبیل در سال ۱۳۹۵ تعداد ۲۷۹ فقره و در سال ۱۳۹۶ تعداد ۲۰۴ فقره در نزاع و درگیری‌های گروهی شرکت داشته‌اند این آمار نگران‌کننده است البته در مقایسه با سال‌های قبل مقدار آمار کاهش داشته است، اما در هر صورت رقم قابل توجهی است. نیازهای اساسی روانشناختی یکی از مسائل مهم در حوزه سلامت افراد محسوب می‌شود با توجه به این که افراد مذکور به دلیل داشتن انگیزه خشونت و پرخاشگری که می‌تواند دلیلی بر شرکت در نزاع دسته جمعی آنها محسوب شود، مطالعه

نتیجه نبود هوش فرهنگی بالا در افراد مسبب این مساله است. از طرفی شواهد نشان می‌دهد که در نزاع و درگیری‌های گروهی عمدتاً فرد یا افراد به دنبال اثبات شایستگی، استقلال و مرتبط بودن (عمرانیان و شیخ الاسلامی، ۱۳۹۱) خود در میان سران است که در این میان بهره‌گیری از هوش برای تامین نیازهای اساسی روان‌شناختی در این افراد می‌تواند در ارتکاب به نزاع و خشونت می‌تواند تاثیرگذار باشد.

در حالت کلی به نظر می‌رسد بررسی عوامل روانی از دید پژوهش‌گران در بین اقشار خاص جامعه، به غیر از مطالعات با در نظر گرفتن قلمرو مکانی خاص، در بین افرادی با اعمال خطا در جامعه کم‌رنگ بوده است در حالی که مطالعه ویژگی‌های روانی در این گروه افراد می‌تواند کارکردهای مختلفی داشته باشد به گونه‌ای که گفته شده روانشناسی یکی از محورهای اصلی جرم‌شناسی به حساب می‌آید. نقش روانشناس در تبیین پدیده جرم از زمانی برجسته شد که مجرمان را نه تنها از زاویه قضایی، بلکه از دیدگاه روانی و عاطفی نیز مورد بررسی قرار دادند و به جای آنکه به قضاوت درباره جرم به عنوان یک عمل مجزا پرداخته شود، بررسی شخصیت مجرم نیز مورد توجه قرار گرفت (رضوی، نظیری و قنبری، ۱۳۹۰).

از طرف دیگر هم شواهد نشان می‌دهد بسیاری از تحقیقات در حوزه نزاع و درگیری‌های گروهی بیشتر در حوزه‌های اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی مورد بررسی قرار گرفته است (بخارایی، بیات و پریانی، ۱۳۹۵؛ طالب، نجفی اصل و احمدی اوندی، ۱۳۹۶) و کمتر به ویژگی‌های روان‌شناختی پرداخته شده است. بطوری‌که در بررسی رابطه کانونی بین مولفه‌های هوش هیجانی با نیازهای اساسی روان‌شناختی مولفه‌های حل مسئله، شادکامی، استقلال، تحمل فشار روانی، خودشکوفایی، خودآگاهی هوش هیجانی، واقع‌گرایی، روابط بین فردی، خوش‌بینی، عزت نفس، خودابرازی، انعطاف‌پذیری، مسئولیت‌پذیری رابطه

است؛ به گفته مرتن و نیسبت^۴ (۱۹۷۴)، شرایطی که منجر به بی‌سازمانی در جامعه می‌شود، در درجه اول به واسطه فروپاشی هنجارها و توافقات، و در وهله دوم به تنهایی به دلیل تضاد است. یکی از مشکلاتی که از نوع خشونت بوده و در جامعه رواج دارد نزاع دسته‌جمعی^۵ می‌باشد نزاع دسته‌جمعی از جمله آسیب‌های اجتماعی به شمار می‌رود و به پدیده‌ها و وقایعی اطلاق می‌شود که هر جامعه مفروض در زمان معین با رجوع به مجموعه ارزش‌های خود آنها را غیرمنطقی، نادرست و محل نظم اجتماعی می‌پندارد و در نهایت با بار منفی همراه است (شریعتی، مهاجری و ملکی، ۱۳۹۱).

نزاع دسته‌جمعی متأثر از نوع معیشت و مکان زندگی (روستا یا شهر) و طبقه اجتماعی افراد، میزان حاکمیت قانون و اعتماد به ساختارهای حاکمیتی در حل این مسائل، تعریف نقش و شخصیت فرد، خانواده، عشیره و قبیله و میزان وابستگی افراد به ساختار اجتماعی و سستی، ساختار قدرت اجتماعی و فرهنگ و هویت تاریخی و اجتماعی، ارزش‌ها و اعتقادات و ... است (میرفردی و صادق‌نیا، ۱۳۹۱).

افراد خاطی برای تخلیه پتانسیل‌های روانی خود مجبور به شرکت در نزاع‌های دسته‌جمعی هستند که در واقع تصمیم‌گیری و اقدام به این مساله به نوعی از هوش در افراد مربوط می‌شود که در علم روانشناسی از آن به عنوان هوش فرهنگی^۶ نام برده شده است هوش فرهنگی به ظرفیت‌های شخصی اطلاق می‌شود که انسان را به تعامل مؤثر با دیگر انسان‌ها با پیشینه و زمینه‌های فرهنگی گوناگون توانا می‌کند (بریسلین و مک‌ناب^۷، ۲۰۰۶). هوش فرهنگی نشانه‌ی توانایی مؤثر بودن میان فرهنگ‌های مختلف است و این مهارت‌ها می‌تواند به افراد آموزش داده شود (این جی، وان و انگ^۸، ۲۰۰۹). بنابراین با توجه به ماهیت هوش فرهنگی انتظار می‌رود در نزاع و درگیری‌های گروهی و نبود این رویکرد و یا زوال آن در شخصیت فرد، و یا عدم توانایی در بهره‌گیری از نقاط قوت آن، از عوامل تشدیدکننده درگیری‌ها و نزاع‌های گروهی باشد چرا که تعاملات فرهنگی که در نزاع و درگیری‌های گروهی از هم گسسته می‌شود،

هوش فرهنگی

تعریف مفهومی: هوش فرهنگی به ظرفیت‌های شخصی اطلاق می‌شود که انسان را به تعامل مؤثر با دیگر انسان‌ها با پیشینه و زمینه‌های فرهنگی گوناگون توانا می‌کند. به طور خلاصه هوش فرهنگی را می‌توان به عنوان توانایی فرد در انطباق موفقیت‌آمیز با محیط فرهنگی جدید تعریف کرد (اصانلو و خدای، ۱۳۹۲).

تعریف عملیاتی: منظور از هوش فرهنگی در این تحقیق، نمره‌ای است که از طریق پرسشنامه هوش فرهنگی آنگ و همکاران (۲۰۰۷) کسب می‌شود که دارای مقیاس فاصله‌ای می‌باشد.

نیازهای روان‌شناختی

تعریف مفهومی: مفهوم نیازهای روان‌شناختی از دیدگاه دسی و رایان (۲۰۰۰) شامل نیازهای سه گانه خود مختاری، شایستگی و ارتباط (پیوستگی) می‌باشد میل به خود آغازگری در تنظیم اعمال شخصی و این که فرد احساس کند پیامدهای رفتاری وی توسط خود او تعیین شده است، نیاز خود مختاری نامیده می‌شود. احساس شایستگی در مواجهه و تعامل با محیط، قابلیت اجرای وظایف مختلف و توان خلق آثار مطلوب و ممانعت از آثار نامطلوب، نیاز شایستگی نامیده می‌شود و احساس برخورداری از روابط اجتماعی رضایت بخش و حمایت گر، علاقمندی و تعلق داشتن به دیگران، نیاز تعلق (ارتباط) نامیده می‌شود (بشارت و همکاران، ۱۳۹۴).

تعریف عملیاتی: منظور از نیازهای روان‌شناختی در این تحقیق، نمره‌ای است که آزمودنی‌ها از طریق پرسشنامه نیازهای اساسی روان‌شناسی دسی و رایان کسب می‌شود و مقیاس این پرسشنامه از نوع فاصله‌ای می‌باشد.

نزاع و درگیری گروهی

تعریف مفهومی: نزاع جمعی درگیری‌ای است که حداقل سه نفر در آن شرکت دارند (صدیق سروستانی، ۱۳۸۵). نزاع و درگیری گروهی معمولاً با انگیزه‌های مختلف اقتصادی اجتماعی، فرهنگی و سیاسی به طور محدود و گسترده و به صورت مسلحانه یا غیرمسلحانه بین عده‌ای از افراد به وقوع

مثبت و معنی‌داری با نیازهای شایستگی، خودمختاری و ارتباط داشتند (قاسمی، ۱۳۹۲).

مارجاناگونکل، شلاگل و تاراس^۹ (۲۰۱۶)، در مقاله‌ای تحت عنوان «ارزش‌های فرهنگی، هوش هیجانی و سبک‌های درگیر در نزاع: یک مطالعه جهانی» به این نتیجه دست یافتند که در موارد بخصوص، اجتناب بی‌دلیل از نزاع و درگیری و یا گرایش طولانی مدت برای انجام آن، می‌تواند روش‌های مورد تایید فرد را برای نزاع و درگیری از طریق هوش هیجانی آنها تحت تاثیر قرار دهد. به علاوه نتیجه تحقیق آنها نشان داد گرایش به جمع‌گرایی (دور هم بودن) در بین افراد، دارای یک اثر منفی روی تقدم و برتری یک سبک خاص در نزاع و درگیری، حاکم بوده است و این فاصله قدرت، تاثیر مثبت و مستقیم روی اولویت برای دوری از انجام سبک درگیری بوده است. با توجه به توضیحات ارائه داده شده به نظر می‌رسد هوش فرهنگی بتواند بر نیازهای اساسی روان‌شناختی افراد شرکت کننده در نزاع و درگیری گروهی تاثیرگذار باشد بنابراین پژوهش حاضر درصدد پاسخ‌گویی به این مساله است که آیا هوش فرهنگی قادر به پیش‌بینی نیازهای اساسی روان‌شناختی در افراد شرکت کننده در نزاع دسته جمعی می‌باشد یا خیر؟

فرضیه‌های تحقیق

- هوش فرهنگی و مولفه‌های آن توانایی پیش‌بینی خودمختاری اساسی روان‌شناختی در بین افراد شرکت کننده در نزاع دسته جمعی در شهر اردبیل را دارد.

- هوش فرهنگی و مولفه‌های آن توانایی پیش‌بینی شایستگی اساسی روان‌شناختی در بین افراد شرکت کننده در نزاع دسته جمعی در شهر اردبیل را دارد.

- هوش فرهنگی و مولفه‌های آن توانایی پیش‌بینی ارتباط اساسی روان‌شناختی در بین افراد شرکت کننده در نزاع دسته جمعی در شهر اردبیل را دارد.

تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرها

است. این پرسشنامه دارای چهار عامل است که عبارت است از: راهبرد یا فراشناخت، دانش یا شناخت، انگیزشی، رفتاری. روایی و پایایی: در پژوهش حمیدی و همکاران (۱۳۹۲) روایی صوری و محتوایی پرسشنامه توسط ۱۲ نفر از اساتید دانشگاهی تایید شد و در یک مطالعه راهنما و با استفاده از ضریب همبستگی آلفای کرونباخ مقدار پایایی پرسشنامه هوش فرهنگی ۷۲٪ به دست آمد.

پرسشنامه نیازهای اساسی روان‌شناختی: این مقیاس

توسط گاردیا، دسی و رایان در سال ۲۰۰۰ ساخته شده است که میزان احساس حمایت از نیازهای خودمختاری، شایستگی و ارتباط با دیگر آزمودنی‌ها را می‌سنجد. مقیاس مذکور ۲۱ ماده است که براساس مقیاس هفت درجه‌ای لیکرت درجه‌بندی شده است. نمره بین ۲۱ تا ۴۲: نیازهای بنیادی روانی در فرد پایین است. نمره بین ۴۲ تا ۱۰۵: نیازهای بنیادی روانی متوسط است. نمره بالاتر از ۱۰۵: نیازهای بنیادی روانی بالا است. روایی و پایایی: ضرایب پایایی حاصل از اجرای آن روی مادر، پدر، شریک رمانتیک و دوستان آزمودنی‌ها به ترتیب ۹۲٪، ۹۲٪، ۹۲٪ و ۹۲٪ گزارش شده است (قربانی و واتسون، ۲۰۰۴) در ایران این مقیاس در نمونه‌های مدیران و دانشجویان ایرانی اجرا شده و از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار است. به طوری که آلفای بین ۷۴٪ تا ۷۹٪ در نوسان است (گاردیا و دسی، ۲۰۰۷). نتایج به دست آمده از محاسبه ضریب پایایی برای متغیرها نشان می‌دهد که میزان آلفای کرونباخ برای هر سه متغیر بالای ۰/۷۰ محاسبه شده که این مقادیر نشان می‌دهد ابزارهای اندازه‌گیری از ظریب اطمینان مطلوبی برخوردار بوده‌اند.

پرسشنامه‌های مورد نظر پس از شناسایی تعداد کل کلاتری‌های شهر بین آنها توزیع شد و از همکاران نیروی انتظامی تقاضا گردید هر پرسشنامه را در اختیار افرادی که در نزاع و درگیری شرکت داشته‌اند، قرار دهند پرسشنامه‌های مذکور توسط افراد متهم که در بازداشت و یا در مرحله تحقیق در کلاتری به سر می‌بردند تکمیل شد. بسیاری از پرسشنامه‌های فوق پس از استخراج آدرس و محل سکونت

می‌پیوندد و با خسارت مالی و معنوی همراه است (شریعی و همکاران، ۱۳۹۱).

تعریف عملیاتی: در این تحقیق منظور از افراد شرکت‌کننده در نزاع و درگیری گروهی، کسانی هستند که بر طبق آمار ارائه شده از کلاتری و نیروی انتظامی استان اردبیل در سال ۹۶-۹۵ در درگیری و نزاع دسته‌جمعی شرکت داشته و دارای پرونده قضایی می‌باشند.

روش‌شناسی

تحقیق حاضر از لحاظ هدف انجام آن در دسته تحقیقات کاربردی و از نوع توصیفی-همبستگی می‌باشد که در آن از روش همبستگی استفاده شده است در تحقیقات همبستگی محقق به بررسی ارتباط و میزان ارتباط بین متغیرها می‌باشد (سرمد و همکاران، ۱۳۸۵). در این تحقیق هوش فرهنگی به عنوان متغیرهای مستقل اصلی و مولفه‌های آن به عنوان متغیرهای مستقل فرعی در نظر گرفته شده است. در این تحقیق نیازهای اساسی روان‌شناسی به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده است.

طبق آمار دریافتی از نیروی انتظامی استان اردبیل، جامعه آماری در این تحقیق شامل تمامی افراد شرکت‌کننده در نزاع و درگیری‌های گروهی که در کلاتری‌های سطح شهر اردبیل (۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۶-۱۷-۱۸) در طول سال ۱۳۹۶ دارای پرونده بوده، به تعداد کل ۲۰۴ نفر می‌باشد. با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۱۳۳ نفر نمونه محاسبه شد که با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تعداد ۸ کلاتر در اردبیل انتخاب شد و در این کلاتری‌ها در مجموع به تعداد ۱۳۳ نفر نمونه (افراد شرکت‌کننده در نزاع و درگیری گروهی) بین آنها پرسشنامه پخش شد از بین تعداد مورد نظر پرسشنامه پخش شده تعداد ۱۰ پرسشنامه برگشت داده نشده و از تعداد ۱۲۳ نمونه موجود، داده‌ها وارد نرم‌افزار SPSS گردید تا مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه‌های زیر استفاده شد:

پرسشنامه هوش فرهنگی: پرسشنامه هوش فرهنگی ۲۰ سوالی که توسط آنگ و همکاران در سال ۲۰۰۴ طراحی شده

افراد که سابقه نزاع و درگیری قبلی داشته‌اند تکمیل گردید. پس از پس از تکمیل پرسشنامه‌ها جمع‌آوری گردید و برای تجزیه و تحلیل وارد نرم‌افزار SPSS گردید. برای بررسی ویژگی‌های دموگرافیک پاسخ دهنده‌ها از جداول درصد فراوانی و برای بررسی ویژگی‌های توصیفی متغیرها از آماره‌های میانگین و انحراف معیار استفاده شده است و در نهایت بنا به بررسی نقش متغیر مستقل (و هوش فرهنگی) در پیش‌بینی متغیر وابسته (نیازهای اساسی افراد شرکت‌کننده در نزاع و درگیری گروهی) از آزمون رگرسیون خطی و چنگانه استفاده شده است.

یافته‌های تحقیق

فراوانی سن نمونه‌های مورد مطالعه بیشترین درصد فراوانی (۵۰/۴ درصد) به بازه سنی ۳۰-۴۰ سال و کمترین

درصد فراوانی (۰/۸ درصد) به بازه سنی بالای ۵۰ سال می‌باشد. ۳/۳ درصد آزمودنی‌ها ۱۰-۲۰ سال، ۳۶/۶ درصد آزمودنی‌ها بین ۲۱-۳۰ سال و ۸/۹ درصد در بازه سنی ۴۰-۵۰ سال بودند. از بین ۱۲۳ نفر نمونه انتخاب شده، فراوانی مردان (۹۳/۵ درصد) بسیار بیشتر از زنان (۶/۵ درصد) بوده است. وضعیت تاهل نمونه‌ها، ۶۵ درصد از جمعیت مورد مطالعه متاهل، ۳۴/۱ درصد آنان مجرد و ۰/۸ درصد متارکه کرده بوده‌اند. از نظر وضعیت تحصیلی ۴/۹ درصد آزمودنی‌ها دیپلم، ۲۲ درصد زیردیپلم، ۳۵/۸ درصد دیپلم، ۲۰/۳ درصد فوق دیپلم، ۱۷/۱ درصد لیسانس و بالاتر بودند. سوابق کیفی افراد شرکت‌کننده در نزاع و درگیری به این صورت بود که ۹۱/۱ درصد افراد بدون سابقه کیفی، ۵/۷ درصد یکبار سابقه، ۳/۳ درصد دوبار و بیشتر سابقه کیفی را گزارش کرده‌اند.

جدول ۱- یافته‌های توصیفی متغیرها

	انحراف معیار	میانگین	تعداد	
هوش فرهنگی	۳/۵۳	۱۲/۴۶	۱۲۳	راهبرد فراشناختی
	۳/۷۱	۱۸/۵۲	۱۲۳	دانش شناخت
	۳/۲۹	۱۵/۷۴	۱۲۳	انگیزش فرهنگی
	۳/۴۴	۱۵/۵۹	۱۲۳	رفتار فرهنگی
نیازهای اساسی روانشناختی	۴/۶۰	۲۸/۹۰	۱۲۳	خودمختاری
	۴/۱۲	۲۴/۳۹	۱۲۳	شایستگی
	۴/۹۰	۳۴/۴۲	۱۲۳	ارتباط
			۱۲۳	کل

با توجه به تفسیر پرسشنامه نمره بین ۲۱ تا ۴۲ در پرسشنامه نیازهای اساسی، نشان دهنده پایین بودن نیازهای بنیادی روانی در افراد می‌باشد.

جدول ۱ یافته‌های توصیفی متغیرها را گزارش کرده است در این جدول مشاهده می‌شود که در بین مولفه‌های هوش فرهنگی، بیشترین نمره میانگین به دانش شناختی اختصاص دارد و در بین مولفه‌های نیازهای اساسی

روان‌شناختی، ارتباط بیشترین نمره را به خود اختصاص داده است.

فرضیه ۱: هوش فرهنگی و مولفه‌های آن توانایی پیش‌بینی خودمختاری اساسی روان‌شناختی در بین افراد شرکت‌کننده در نزاع دسته جمعی در شهر اردبیل را دارد.

جدول ۲- آزمون رگرسیون خطی برای تحلیل فرضیه

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	F	معنی‌داری
۱	۰/۲۱	۰/۰۴۷	۱/۴۵	۰/۲۱۹

براساس نتیجه به دست آمده می‌توان بیان کرد که در هیچ یک از مولفه‌های مربوط به این فرضیه ارتباط معنی‌داری مشاهده نمی‌شود. از طرفی مقدار ضریب همبستگی به طور کلی در حد ۰/۲۱ به دست آمده است.

نتایج به دست آمده از تحلیل فرضیه تحقیق که به بررسی نقش هوش فرهنگی و مولفه‌های آن در خودمختاری افراد شرکت‌کننده در نزاع و درگیری گروهی داشت، نشان می‌دهد سطح معنی‌داری به دست آمده برای تغییرات آماره F در جدول ۸ بیشتر از ۰/۰۵ می‌باشد بنابراین

جدول ۳- مولفه‌های هوش فرهنگی و خودمختاری

Sig.	T	ضرایب استاندارد		
		Beta	Std. Error	
۰/۰۰۰	۱۲/۴۴		۲/۵۱	مقدار ثابت
۰/۷۰۵	۰/۳۷۹	۰/۰۴۱	۰/۱۴۰	راهبرد فراشناخت
۰/۱۸۳	۱/۳۴	۰/۱۳۹	۰/۱۲۸	دانش شناخت
۰/۴۲۹	-۰/۷۹۳	-۰/۰۹۳	۰/۱۶۴	انگیزش فرهنگی
۰/۰۸۷	-۱/۷۲	-۰/۲۰	۰/۱۵۵	رفتار فرهنگی

نداشته و مولفه‌های هوش فرهنگی توانایی پیش‌بینی خودمختاری را در بین افراد شرکت‌کننده در نزاع و درگیری گروهی را ندارند.

فرضیه ۲: هوش فرهنگی و مولفه‌های آن توانایی پیش‌بینی شایستگی اساسی روان‌شناختی در بین افراد شرکت‌کننده در نزاع دسته‌جمعی در شهر اردبیل را دارد.

در جدول ۳ مشاهده می‌شود بین تمامی مولفه‌های هوش فرهنگی و خودمختاری افراد شرکت‌کننده در نزاع و درگیری گروهی، مقدار P-value بیشتر از ۰/۰۵ به دست آمده است، این نشان می‌دهد H_0 تایید شده و H_1 رد می‌شود. بنابراین می‌توان بیان کرد بین هیچ یک از مولفه‌های هوش فرهنگی و خودمختاری، ارتباط معنی‌داری وجود

جدول ۴- آزمون رگرسیون خطی

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	F	معنی‌داری
۱	۰/۳۲	۰/۱۰	۳/۴۵	۰/۰۱۱

برای بررسی خطی بودن رابطه، جدول آنووا و برای بررسی میزان تاثیرگذاری، جدول ضرایب رگرسیون در این میان به تحلیل پرداخته‌اند.

نتایج تحلیل فرضیه تحقیق نشان می‌دهد مقدار P ناشی از تغییرات F در جدول ۴-۱۱-۱ در حد ۰/۰۱ می‌باشد که معنی‌دار بوده و نشان می‌دهد حداقل در یکی از مولفه‌های هوش فرهنگی با شایستگی می‌تواند رابطه وجود داشته باشد.

جدول ۵- ضرایب رگرسیون

Sig.	t	ضرایب استاندارد	ضرایب غیر استاندارد		
		Beta	Std. Error	B	
۰/۰۰۰	۱۰/۲۸		۲/۱۸	۲۲/۴۴	مقدار ثابت
۰/۰۰۲	۳/۲۴	۰/۳۳۷	۰/۱۲۱	۰/۳۹	راهبرد فراشناخت
۰/۸۷۳	-۰/۱۶	-۰/۰۱۶	۰/۱۱۱	-۰/۰۱۸	دانش شناخت
۰/۶۱۴	۰/۵۰	۰/۰۵۸	۰/۱۴۳	۰/۰۷۲	انگیزش فرهنگی
۰/۰۷۶	-۱/۷۹	-۰/۲۰۱	۰/۱۳۴	-۰/۲۴	رفتار فرهنگی

معنی داری وجود دارد و راهبرد فراشناخت به میزان ۰/۳۳ توانایی پیش بینی و تبیین واریانس های شایستگی را در بین افراد شرکت کننده در نزاع و درگیری گروهی را دارد. فرضیه ۳: هوش فرهنگی و مولفه های آن توانایی پیش بینی ارتباط اساسی روان شناختی در بین افراد شرکت کننده در نزاع دسته جمعی در شهر اردبیل را دارد.

نتایج یافته های حاصل از تحلیل روابط بین متغیرهای مستقل و وابسته برای فرضیه پنجم نشان می دهد سطح معنی داری به دست آمده بین راهبرد فراشناخت و شایستگی، در حد ۰/۰۰۲ می باشد بنابراین H_0 رد شده و H_1 پذیرفته می شود. مقدار ضریب استاندارد بین دو متغیر در حد ۰/۳۳ می باشد و بنابراین می توان بیان کرد بین دو متغیر راهبرد فراشناخت و شایستگی با اطمینان ۹۹٪ رابطه مثبت و

جدول ۶- آزمون رگرسیون خطی برای تحلیل فرضیه

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	F	معنی داری
۱	۰/۳۴	۰/۱۲	۴/۰۴	۰/۰۰۴

حد ۰/۰۰۴ می باشد این نشان می دهد حداقل بین یکی از متغیرها رابطه معنی داری وجود دارد.

نتایج به دست آمده برای جدول ۶ نشان می دهد ضریب همبستگی به مقدار ۳۴٪ و ضریب تعیین در حد ۰/۱۲ می باشد. سطح معنی داری به دست آمده برای تغییرات F در

جدول ۷- ضرایب رگرسیون

Sig.	t	ضرایب استاندارد	ضرایب غیر استاندارد		
		Beta	Std. Error	B	
۰/۰۰۰	۱۴/۶۶		۲/۵۷	۳۷/۷۹	مقدار ثابت
۰/۰۸۷	۱/۷۲	۰/۱۷۸	۰/۱۴۳	۰/۲۴۷	راهبرد فراشناخت
۰/۰۰۹	-۲/۶۵	-۰/۲۶۴	۰/۱۳۱	-۰/۳۴۹	دانش شناخت
۰/۰۸۴	۱/۷۴	۰/۱۹۷	۰/۱۶۸	۰/۲۹۴	انگیزش فرهنگی
۰/۰۶۵	-۱/۸۶	-۰/۲۰۷	۰/۱۵۹	-۰/۲۹۶	رفتار فرهنگی

درگیری گروهی، مقدار P از ۰/۰۵ بالاتر بوده که نشان دهند H_0 و H_1 تایید می باشد در واقع می توان بیان کرد که متغیرهای فوق توانایی پیش بینی ارتباط را در بین افراد شرکت

نتایج یافته های به دست آمده از جدول ۷ نشان می دهد بین مولفه ها راهبرد فراشناخت، انگیزش فرهنگی و رفتار فرهنگی با عامل ارتباط، در بین افراد شرکت کننده در نزاع و

می‌تواند بیشتر یک ویژگی درونی روانی باشد تا ویژگی اکتسابی البته نمی‌توان نقش محیط و شرایط محیط را در آن کاملاً بی‌تاثیر دانست.

نتایج یافته‌های حاصل از تحلیل فرضیه دوم نشان داد راهبرد های فرهنگی (B=۰/۲۳) از مولفه‌های هوش فرهنگی توانایی پیش‌بینی شایستگی را دارد. نتایج حاصل از تحلیل این فرضیه با نتایج تحقیقات جوادپور (۱۳۹۱)، قاسمی (۱۳۹۲). عرب‌زاده (۱۳۹۶) و مارجانا گونکل و همکاران (۲۰۱۶) به نوعی همسو می‌باشد. با توجه به این مساله می‌توان چنین تبیین کرد که هوش فرهنگی در افراد شرکت‌کننده در نزاع و درگیری گروهی می‌تواند بر شایستگی آن فرد تاثیرگذار باشد. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت شایستگی، نیازی روان‌شناختی است که برای دنبال کردن چالش‌های بهینه و به خرج دادن تلاش لازم برای تسلط یافتن بر آنها، انگیزش فطری تأمین می‌کند (گلستانه و پیرمردوند، ۱۳۹۶). بنابراین این انگیزه می‌تواند تحت تاثیر هوش فرهنگی قرار گیرد. طوری که با افزایش سطح هوش فرهنگی، این افراد خود را به شاخص‌های فرهنگی نزدیک‌تر کرده و با این کار وجود خود را در بین ارزش‌های فرهنگی تایید می‌کنند و این مساله نیز شایستگی را در این افراد در حد قابل توجهی بالا خواهد برد و می‌تواند در جلوگیری از حضور فرد در نزاع‌های گروهی از طریق افزایش سطح هوش فرهنگی کمک نماید. هم‌چنین نتایج نشان داد بین عامل‌های راهبرد فراشناخت با شایستگی نیز ارتباط وجود دارد و این متغیر توانایی پیش‌بینی شایستگی را دارد. راهبردهای فراشناخت رفتار فرهنگی در افراد می‌تواند گویای اجتماعی بودن و فرهنگی بودن آن فرد باشد رفتار فرهنگی می‌تواند باعث به نمایش گذاشته شده ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی توسط فرد باشد و میزان بالای این رفتار در افراد باعث احساس شایستگی آن فرد در جامعه از طرف خود فرد و دیگر اعضای جامعه باشد.

نتایج تحلیل فرضیه سوم تحقیق نشان متغیر دانش شناخت (B=-۰/۲۶) توانایی پیش‌بینی مولفه ارتباط را دارد.

کننده در نزاع و درگیری گروهی ندارند. اما بین دانش شناخت و ارتباط، مقدار P کمتر از ۰/۰۱ و در حد ۰/۰۰۹ می‌باشد بنابراین برای این متغیر H₀ رد شده و H₁ پذیرفته می‌شود، و می‌توان بیان کرد در سطح اطمینان ۹۹٪ بین دانش شناخت و ارتباط، رابطه معکوس و معنی‌داری وجود دارد. به عبارتی دانش شناخت توانایی پیش‌بینی عامل ارتباط در نیازهای اساسی روان‌شناختی را داشته و می‌تواند به میزان ۰/۲۶- واریانس‌های ارتباط را در بین افراد شرکت‌کننده در نزاع و درگیری گروهی را داشته باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج به دست آمده از تحلیل فرضیه اول نشان داد هوش فرهنگی و مولفه‌های آن قادر به پیش‌بینی خودمختاری افراد شرکت‌کننده در نزاع و درگیری گروهی نمی‌باشد. نتایج به دست آمده از تحلیل این فرضیه با نتایج تحقیقات جوادپور (۱۳۹۱)، عرب‌زاده (۱۳۹۶)، قاسمی (۱۳۹۲)، مارجانا گونکل، شلاگل و تاراس (۲۰۱۶) به نوعی ناهمسو می‌باشد. البته این محققان مستقیماً به بررسی ارتباط هوش فرهنگی با نیازهای اساسی روانشناسی و خودمختاری پرداخته‌اند. هوش فرهنگی بررسی می‌کند چگونه کسی می‌تواند زمانی که در یک محیط بین فرهنگی از امکانات و مهارت‌های آنها شناختی ندارد، خود را وفق دهد و پیشرفت کند هوش فرهنگی را توان فردی برای عمل و اداره کردن به لحاظ فرهنگی با کارایی در زمینه‌های گوناگون یا محیط‌های مختلف تعریف کرده‌اند (گل محمدیان، ۱۳۹۴). از طرفی خودمختاری در نظریه‌های نیازمحور، میل به خود‌آغازگری در تنظیم اعمال شخصی و این که فرد احساس کند پیامدهای رفتاری وی توسط خود او تعیین شده است، نیاز خود پیروی نامیده می‌شود (بشارت و همکاران، ۱۳۹۲). بنابراین با این مفهوم افراد شرکت‌کننده در نزاع و درگیری گروهی اگر نتوانند خود را با شرایط فرهنگی وفق دهند و یا برعکس این مساله هم اگر در آنان اتفاق بیفتد، آنان نمی‌توانند خود محور بودن یا نبودن را دچار تغییر کنند. عامل خودمختار بودن

- تمرکز مجدد مثبت از جمله رویکردهای روانی در این افراد بوده که می‌تواند شایستگی را در آنان تحت تاثیر قرار دهد که در این زمینه مرور و بازخوانی رویدادهای مثبت حاصل از عدم شرکت در نزاع و درگیری برای این افراد می‌تواند مفید باشد.

- به دلیل ارتباط بین هوش فرهنگی با عامل «ارتباط»، آموزش‌های لازم توسط نهادهای مرتبط در خصوص روش‌ها و شیوه‌های تقویت روابط برای این گروه افراد داده شود.

- عامل ارتباط از جمله عواملی است که با تنظیم هیجانات افراد در ارتباط است و از آن تاثیر می‌پذیرد. به منظور افزایش سطح ارتباط این افراد با سطح جامعه پیشنهاد می‌شود نهادهای حمایتی دوره‌های آموزشی را برای تقویت روابط این افراد با جامعه در نظر داشته باشند.

- در حالت کلی پیشنهاد می‌شود به دلیل داشتن نقش قابل توجه هوش فرهنگی بر برخی ابعاد نیازهای اساسی روانشناسی، در دوره‌های تنبیهی افراد شرکت کننده در نزاع و درگیری، کلاس‌های آموزشی برگزار شود.

پیشنهاد‌های پژوهشی

برای پژوهشگران حوزه روانشناسی و دانشجویان پیشنهاد می‌شود موضوع مورد نظر را با دامنه آماری و قلمرو مکانی مختلفی مورد بررسی قرار دهند.

پیشنهاد می‌شود موضوعات ذیل به عنوان موضوعات پژوهشی در داخل کشور مورد استفاده قرار گیرد:

- نقش ابراز هیجانی و خودتنظیمی هیجانی بر سلامت ذهنی افراد

- تاثیر تنظیم شناختی هیجان بر عواطف مثبت

- نقش ارزش‌های فرهنگی و هوش هیجانی در سبک‌های

درگیری

- تاثیر خود تنظیمی بر ابهام رفتار تهاجمی در بین افراد

عادی و غیرعادی در درگیری

- نقش خود تنظیمی هیجانی، سوگیری توجه، و بازداری

شناختی در رفتارهای پرخطر

نتایج به دست آمده از این فرضیه با تحقیقات جوادپور (۱۳۹۱)، عرب‌زاده (۱۳۹۶) و مارجاناگونکل و همکاران (۲۰۱۶) همسویی دارد. با توجه به نتایج به دست آمده از تحلیل این فرضیه و نتایج تحقیقات دیگر محققان می‌توان بیان کرد که ارتقاء سطح هوش فرهنگی و یا هر گونه تغییر در آن در افراد شرکت کننده در نزاع و درگیری گروهی می‌تواند باعث تغییر در رویکرد ارتباط در نیازهای روانی این افراد باشد و از طرفی ارتباط در افراد به سازگاری بهتر و سطوح بالاتر عملکرد روانی اجتماعی منجر می‌شود. بنابراین می‌توان بیان کرد هوش فرهنگی می‌تواند باعث افزایش سازگاری و عملکرد روانی بهتر افراد شرکت کننده در نزاع و درگیری‌های گروهی در سطح جامعه شود. همچنین نتایج نشان داد از بین مولفه‌های هوش فرهنگی، مولفه دانش شناخت با سطح همبستگی قابل توجهی «ارتباط» را که جز نیازهای اساسی روانشناسی می‌باشد را پیش‌بینی کرد. با توجه به این که دانش شناخت بیانگر درک فرد از تشابهات و تفاوت‌های فرهنگی است و دانش عمومی و نقشه‌های ذهنی و شناختی فرد از فرهنگ‌های دیگر را نشان می‌دهد (انگ و همکاران، ۲۰۰۷؛ به نقل از حسینی نسب و قادری، ۱۳۹۱). بنابراین تاثیر این عامل بر رویکرد ارتباط در این افراد امری مسلم بوده و نشان می‌دهد که هر چقدر دانش عمومی و نقشه‌ها و ایده‌های ذهنی قبلی از فرهنگ در این افراد بیشتر بتواند اختلافات فرهنگی را تفکیک کند، این مساله باعث افزایش ارتباط در بین افراد شرکت کننده در نزاع و درگیری گروهی با دیگر افراد جامعه خواهد شد لذا در این زمینه نیاز بر رشد و گسترش عوامل دانش شناختی از فرهنگ در این افراد امری ضروری خواهد بود. بنابراین با توجه به نتایج تحقیق پیشنهادهایی به شرح ذیل ارائه می‌گردد:

پیشنهاد‌های کاربردی

- به دلیل نقش هوش فرهنگی در پیش‌بینی حس شایستگی

در افراد شرکت کننده در نزاع و درگیری گروهی، در جهت ارتقاء

سطح آن باید کلاس‌های آموزشی در دوره‌های مجازات این

افراد برگزار شود.

منابع

- طالب، مهدی، نجفی اصل، زهره، احمدی اوندی، ذوالفقار (۱۳۹۶). مطالعه کیفی عوامل اجتماعی فرهنگی موثر بر نزاع‌های دسته‌جمعی (مورد مطالعه: شهرستان ایزده)، فصلنامه توسعه اجتماعی.
- عرب‌زاده، مهدی (۱۳۹۶). رابطه نیازهای اساسی روان‌شناختی با سرزندگی ذهنی در سالمندان، مجله سالمند. عمرانیان، معصومه، شیخ‌الاسلامی، راضیه (۱۳۹۱). نقش سبک‌های دلبستگی در ارضای نیازهای اساسی روان‌شناختی فرزندان با توجه به وضعیت اشتغال مادر، مجله زن در فرهنگ و هنر.
- غمخوار، محمد (۱۳۹۴). عوامل مهم در افزایش آمار نزاع در کشور، روزنامه جام جم، یکشنبه ۶ فروردین. قاسمی، کیهان (۱۳۹۴). بررسی رابطه قانونی بین مولفه‌های هوش هیجانی با نیازهای اساسی روان‌شناختی معلمان شهر ارومیه، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ارومیه.
- گل محمدیان، محسن (۱۳۹۴). تأثیرات آموزش هوش اخلاقی، معنوی و فرهنگی بر عملکرد خانوادگی زنان، فصلنامه فرهنگی - تربیتی زنان و خانواده.
- گلستانه، سید موسی، پیرمردوند چگینی، ثریا (۲۰۰۶). بررسی رابطه بین نیازهای اساسی روان‌شناختی و اضطراب آمار دانشجویان، رشته روانشناسی، مجله مطالعات آموزش و یادگیری، دوره ۹.
- میرفردی، اصغر، صادق‌نیا، آسیه (۱۳۹۱). گونه‌شناسی نزاع‌های دسته‌جمعی در شهرستان بویراحمد، نشریه انتظام اجتماعی
- Ang, S, Van D.L, Koh, C, Ng, K.Y, Templer, K.J, Tay, C (2007). Cultural intelligence: Its measurement and effects on cultural judgment and decision making, cultural adaptation and task performance», Management and Organization Review.
- Deci, E. L & Ryan, R.M (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the
- اسانلو، بهاره؛ خدای، سهیلا (۱۳۹۳). بررسی اثر هوش فرهنگی بر شوک فرهنگی، سازگاری میان فرهنگی و عملکرد، فصلنامه مطالعات توسعه‌ی اجتماعی - فرهنگی، دوره ۵، شماره ۴.
- بخارایی، احمد؛ بیات، بهرام؛ پرکیانی، طاهره (۱۳۹۵). مطالعه عوامل اجتماعی مؤثر بر گرایش به نزاع‌های خیابانی در شهرستان بندرعباس، پژوهش‌نامه نظم و امنیت اجتماعی. بشارت، محمدعلی؛ هوشمند، سیده نعیمه؛ رضازاده، سیدمحمدرضا؛ غلامعلی لوسانی، مسعود (۱۳۹۴). نقش تعدیل‌کننده ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی در رابطه بین سبک‌های فرزندپروری والدین و رضایت زناشویی فرزندان، فصلنامه روانشناسی خانواده.
- جوادپور، مرضیه (۱۳۹۱). رابطه بین هوش عاطفی و ارضای نیازهای اساسی روان‌شناختی در بین دانش‌آموزان دبیرستانی شیراز، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، شیراز.
- حسین‌زاده، علی حسین؛ نواح، عبدالرضا؛ عنبری، علی (۱۳۹۰). بررسی جامعه‌شناختی عوامل موثر بر میزان گرایش به نزاع دسته‌جمعی (مورد مطالعه شهر اهواز). فصلنامه دانش انتظامی.
- حسینی نسب، سید داوود؛ قادری، وریا (۱۳۹۰). بررسی رابطه‌ی بین هوش فرهنگی با بهره‌وری مدیران در مدارس شاهد استان آذربایجان غربی، مجله علوم تربیتی.
- رضوی، عبدالحمید؛ نظیری، قاسم، قنبری، رحمان (۱۳۹۰). بررسی هوش هیجانی مجرمان زندانی بر اساس نوع جرم و رابطه آن با سلامت روانی، نشریه مهندسی فرهنگی. شریعتی، مسعود؛ مهاجری، محمدکاظم؛ ملکی؛ ابوالفضل (۱۳۹۱). بررسی عوامل مؤثر بر تمایلات بالقوه به نزاع‌های دسته‌جمعی در شهرستان خدابنده، فصلنامه انتظام اجتماعی.
- صدیق سروستانی، رحمت‌الله (۱۳۸۵). آسیب‌شناسی اجتماعی جامعه‌شناسی انحرافات اجتماعی، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).

Gunkel, M, Schlaegel, Ch, Taras, V (2016). Cultural values, emotional intelligence, and conflict handling styles: A global study, Journal of World Business.

self-determination of behavior. Psychological Inquiry.

یادداشت‌ها

¹Psychological needs

Deci²

³Deci & Ryan

⁴Merton and Nisbet

⁵Group clashes

¹Cultural intelligence

²Brislin et al

³Ng, Van, & Ang

⁴Gunkel, Schlaegel, Taras